

A társadalomtudományok: mindazok a tudományok, melyeknek tárgya a személy és a társadalom kapcsolata, ill. az emberi együttélés különböző vonatkozásai. Tágabb értelemben gazdaság-, történet-, jogtudomány, néprajz, népesedéstudomány; szoros értelemben a szociológia, társadalomfilozófia, szociálpszichológia. Mint láthatjuk, nem nevezhetjük egzakt tudományoknak abban az értelemben, hogy vizsgálódásainkban és következtetéseinkben a szubjektív megítélést döntő mértékben ki tudnánk küszöbölni. Azért bocsátom mindezt előre, mert bár képzésünkben természetesen törekszünk az objektivitásra, nem kerülhetjük el azt, hogy következtetéseinkben, megállapításainkban világnézeti, vagy éppen politikai különbözőségekre kerüljenek elő hallgató és előadó, vagy hallgató és hallgató közt. Nem is célunk az esetleges nézetkülönbségek elemzése, mert általános társadalmi és élethelyzeteket mutatunk be általános társadalmi folyamatok tükrében.

Lovagság és életeszmény a 21. században. (dr. Kertész-Bakos Ferenc előadásának szerkesztett változata)

A lovagság a középkori keresztény Európa, valamint a korabeli világi és egyházi hatalom egyik, a mai megítélés szerint romantikus és titokzatos intézménye. A lovagság eredetéből fakadóan, mely lovagság a 21. századra a legszélesebb értelemben véve ökumenikussá vált, nem tekinthetünk el a lovagság és a kereszténység viszonyának folyamatos felidézésétől. A legszélesebb ökumené alatt a vallási, világnézeti sokszínűséget értem: a mai lovagi intézmények tagjai közt találunk hívőket és ateistákat egyaránt, a hívők csoportjában további rétegződéseket, így az ábrahámi vallásúak közül a keresztények között katolikusokat és protestánsokat, mórshitűeket és muszlimokat, sőt további világvallások, vagy nemzeti vallások képviselőit is. Azonnal felmerül persze a kérdés, hogy mennyiben tekinthető autentikus lovagnak egy nem keresztény, sőt egy nem római katolikus, de keresztény lovas? Amennyiben megfogalmazható a 21. századi lovagi életeszmény, úgy erre a kérdésre határozott válasz lesz adható. Ahhoz azonban, hogy meghatározzuk a 21. századi lovagi életeszményt, előbb meg kell vizsgálnunk a 21. század életvitelét, társadalmi folyamatait, meg kell határoznunk az eredeti lovagi küldetést és társadalmi viszonyt, és a kettő összevetéséből alakíthatjuk ki álláspontunkat.

Egy megállapításunk már van: a lovagság romantikus és titokzatos. Indulásnak jó is.

1180 körül a francia Chrétien de Troyes **Perceval** címmel ad közre egy költeményt, amit feldolgoz 20 évvel később a német Wolfram von Eschenbach. A német Parzival és a francia Perceval az első megmaradt lovagi hősköltemények. A Grál-legendát életre keltő, a lovagság legmagasztosabb eszméit tükröző történet a középkori udvarokban nagy sikert aratott, így más költők is arra törekedtek, hogy még tovább szőjék az elbeszélés fonalát. A szintén francia Robert de Boron 1200 körül kijelentette, a Grál azonos az utolsó vacsora kelyhével, melyet Jézus használt. Később Arimateai József felfogta benne a keresztre feszített Megváltó vérének, végül pedig Nyugatra vitte magával, miután elmenekült Palesztinából. A Grált egyre gyakrabban hozták kapcsolatba a mitikus király, Artúr és a kerekasztal lovagjainak mondanivalójával, akit nem csupán az Angliában és Franciaországban uralkodó normann királyok ősatyjának, hanem egyben a nemes lovas megtestesítőjének is tekintettek. A Grál iránti lelkesedés majd csak a lovagság hanyatlásával ért véget, hogy azután a romantika

JEGYZET

korában ismét fellángoljon, és egészen máig kitartson. A mítosz elsőként Richard Wagnernek adott ihletett Parsifal című operájának megírásához, majd Steven Spielbergnek nyújtott ötletet az Indiana Jones és az utolsó keresztes lovag című film elkészítéséhez, végül pedig Dan Brownt inspirálta a Da Vinci-kód megírására.

(A Grál mítoszt még elővesszük a képzés vallástörténeti szakaszának **Legendák és mítoszok** című előadásában, annyit azonban már most is elárulhatok, hogy nem kell majd keresnetek a Szent Kelyhet, mert annak pontos tartózkodását meg fogom mondani. Elmehtetek és megfoghatjátok.)

Van tehát egy lovagképünk a Szent Grál őrzésének nemes feladatával.

Van egy másik lovagképünk, mely már kicsit földhöz ragadottabb, ezek a templomosok körül kialakult képet mutatják. A történet közismert, a templomosokat IV., azaz Szép Fülöp egy összehangolt támadással, pápai segédlettel, eretnokség vádjával elfogta és legyilkoltatta. Ma már nem tudni Szép Fülöp tényleges motivációit, de a történések következményei arra a következtetésre mutatnak, hogy valódi bűnük a bankrendszer feltalálása volt. Az adományozók ugyanis először a szerzetes lovagokra bízta a pénzt és aranyat, melyet a keresztes hadjáratok finanszírozására szántak. Elég volt befizetni egy összeget a számtalan európai templomos rendház egyikében, és a befizető a kapott nyugta ellenében hozzájuthatott másutt a megfelelő összeghez, vagyis megszületett a bankfiók és a csekk. A templomosok ezzel a találmánnyal olyan hírnévre tettek szert, hogy hamarosan a gazdagok az ő váraikban, mint biztonságos és védett trezorokban tárolták a kincseiket. Akinek pedig szüksége volt pénzre, hozzájuk fordult kölcsönért, hiszen nagy vagyonokat őriztek, végül még királyoknak is hiteleztek. A francia király is a párizsi templomosokra bízta államkincstárát, és a lovagokat bízta meg az adók beszedésével és kezelésével, így a rend óriási gazdasági befolyásra tett szert, pedig nem is szedett kamatot. Ezt az „üzletet” természetszerű, hogy megirigyelték. Később Európában ezt a tevékenységet, vagyis államkincstárak kezelését, adószedést és az adójövedelmek kezelését, valamint a hitelezést zsidó családok szereztek meg maguknak, azóta is virágzó bankárdinasztiák alapításával. Ma sokan ezt a folyamatot a szabadkőművesség kialakulásával azonosítják. Tévesen, mert bár valóban a szabadkőművesség váltotta fel a keresztény lovagság társadalmi státusát, a zsidóság és a szabadkőművesség összefonódása csak jóval későbbi folyamatok eredménye. Erről is, mint az európai antiszemitizmus kialakulásáról lesz még későbbi előadásokban részletesen szó.

Van egy harmadik lovagképünk is a romantika korából, melyet Cervantes költeménye jelez a hősszerelmes lovag képében, amint az igazság és a gyengék védelmezőjeként Dulcinea kegyeiért küzd.

A valóság azonban sokkal hétköznapibb. A máltai lovagok például kalózkodásból éltek, még ha egy időben a mediterrán tengeri határvédelem is volt tényleges feladatuk. A lovagság intézménye a Jeruzsálem elfoglalásáért küzdő nyugati egyház katonai rendszereként jött létre, kifejezetten a muszlim területszerzés elleni védekezésül. Tudjuk a történelemkönyveinkből, hogy Jeruzsálem elveszett. Tudjuk, hogy Mohamed próféta seregei

JEGYZET

igen hangosan kongatták Európa kapuit, ezt a magyarság egy 150 éves megszállással a bőrén is érezhette. No de mi is a helyzet ma Európában?

Európa vezető politikusai azt nyilatkozzák, hogy a teljes nyugati civilizáció jövőjét a keresztény eszmeiség jelenti.

Ez a sommás kijelentés végigszántotta már néhányszor a világot, bár az eszmeiség alatt nagyon is tárgyiasult dolgokat értettek, úgymint gazdasági és katonai erőfölényt, kulturális dominanciát, és csak ezt követően lelkeséget. Már csak azért is, mert a politikai nyilatkozatok ellenére a keresztény Európa nyíltan megtagadta keresztény gyökereit. A jámborság, mértékletesség és a lelkiismeret már nagyon régen eltűnt a szótárakból, helyette az öncélúság, a kapzsiság és a közöny fogalmai kerültek a „civilizált” ember jellemzői közé.

Ugyanakkor a nyugati civilizáció kapuinál ma nem az iszlám seregek elszánt katonái, hanem békés emigránsai, mint megélhetési bevándorlók haladnak át. Néhány adat a modernkori népvándorlásról: Európa területén 55 millió mohamedán él, a bevándorlók több mint 90%-a. Amúgy Európa, mint a nyugati civilizáció alapja, lakosságszámát tekintve 1900-ban a világ összlakosságának 24%-át tette ki. Ez az arány 2000-re pontosan a felére, 12%-ra csökkent, és az ENSZ prognózisa szerint 2050-re 7% alá fog csökkenni, ugyanis míg a kontinens lakossága az ezredfordulón 728 millió fő volt, úgy 2050-ben már csak 630 millió lesz. A lakosság szinten tartásához 2,11%-os születési arányra lenne szükség, ezzel szemben ez az arányszám most 1,38%. A muzulmánok születési rátája 8%. Hogy jobban érzékelhetők legyenek ezek az adatok: Hollandiában az újszülötteknek már 50%-a muszlim. Angliában 1980-as adatok szerint 82 ezer muzulmán élt, míg ma 2 és fél millió. Franciaországban a 20 évnél fiatalabb lakosok 30%-a muszlim, nagyvárosokban és a fővárosban ez az arány meghaladja a 40%-ot. 30 év múlva például Franciaország iszlám köztársaság lesz.

Persze a lélekszám nem minden, hiszen a nyugati civilizáció a maga 12%-os részesedésével is meg tudta őrizni az egész világra kiterjedő dominanciáját, de ezt a dominanciát nem demokratikus szabályok eredményeképpen, hanem gazdasági és katonai erőfölénnyel tartja. A nyugati világban viszont demokrácia van, ahol a politikai erő szavazatok útján kapja támogatottságát, tehát itt döntő elem a lakosság kulturális, lélekszám alapján való megoszlása.

A civilizációk történelmét tanulmányozva láthatjuk, hogy a civilizációk mindig törekedtek a dominanciára, és azt is láthatjuk, hogy az eltérő kultúrákkal való találkozások mindig jelentős hatást fejtettek ki az egyes civilizációkra, és a civilizációs gyökerek annak megfelelően módosultak, hogy ez a kultúratalálkozás a civilizációk közeledését hozták (ezt nevezzük asszimilációnak), vagy pedig az egymástól való távolodásukat, ami leginkább fegyveres konfliktusokban fejeződött ki. A mai népvándorlások is alapjaiban változtathatják meg a különböző civilizációk jövőjét. A minket érintő kérdés, hogy megmarad-e a nyugati civilizáció dominanciája ebben a népesedési és bevándorlási tendenciában, nemhogy a más civilizációk, de csak saját területünkön, Európán belül? Konkrétan: tud-e egymás mellett élni Európában a lakosságszámot eluraló muszlim közösség a keresztény gyökereken nevelkedett őslakosokkal, vagy sem? Elnyomja-e egyik a másikat, vagy sem? Vajon a mindkét félnél

JEGYZET

megtalálható, egymásnak okozott történelmi sebek engednek-e egy mellérendelt viszonyrendszert? A nyilvánvaló válasz a „nem”. Jóllehet a bevándorolt muszlimok csak kis közössége nevezhető vallási és politikai értelemben radikálisnak, de az iszlám politikai és vallási vezetők a bevándoroltak generációit az asszimilálódás ellen szólítják fel, vagyis nemzeti és vallási identitásuk feltétlen őrzésére. Angliában ezer mecset található. Svájc nemrégiben tartott népszavazást arról, hogy egyáltalán engedélyezze-e tovább a mecsetek építését az országban, annyira megszorodtak a mohamedán vallási helyek. A kérdés tehát az, hogy Európa válik a közeljövőben mohamedánná, vagy az ittlévő iszlám válik európaivá?

De egyáltalán, miért van szükség ilyen jelentős bevándorlásra, hiszen látható, hogy a bevándorlók szaporodási rátája, valamint a kulturális és vallási hagyományaihoz való erős kötődése igencsak megterheli a befogadó közösséget, vagyis a keresztény alapokon nevelkedett európai civilizációt. Látható, hogy a két kultúra testközeli szembenállásához vezetett a nyugati demokráciák szabadságjogaival élő és kiteljesedő bevándorlási kultúra, ugyanis a bevándorlók az új élettérben, itt Európában pont a demokratizmust kihasználva őrzik eredeti identitásukat, mellyel így a helyi értékekkel és a helyi jogrendszerrel kerültek szembe, sőt ma már nemegyszer a betelepülők kérdőjelezik meg a befogadó társadalmak értékrendjét és szokásait. És ezt nem a betelepülők személyes, és főleg kollektív hibájaként vagy bűneként, hanem a folyamat természetes következményeként, törvényszerűségeként értékelem!

Európa lakossága a felvilágosodást követően fokozatosan felhagyott korábbi értékrendjével, feladta azokat az alapértékeit, melyek domináns civilizációvá tették. Feladta identitását, megtagadta keresztény gyökereit. Létezését a gazdaság és a tudomány mindenhatóságába helyezte, istene a gazdasági növekedés lett, jellemzője a lelkiismeretlenség, az öncélú fogyasztásközpontúság, amit kapzsiságnak is nevezhetünk, és az általános társadalmi közöny. Mindent a fogyasztási kényszer hat át, a gazdasági növekedés kényszere. A folyamat olyannyira előreszaladt, hogy mára a gazdasági hatalommal biztosított médiahatalom a fogyasztást már, mint általános életérzést, általános életcélt és életszentséget, nyugati civilizációs értéknek mutatja be, így a valóságos és hagyományos értékek, melyeket a kereszténység adott ennek a világnak, teljesen elértéktelenedtek. Haszonelvű világban élünk. Minden tekintetben a haszonelvűség a legfőbb szempont.

Ha elfogadjuk a politikusi állásfoglalást, miszerint a teljes nyugati civilizáció jövőjét a keresztény eszmeiség jelenti, akkor ezt az állítást nem evangelizációs szándékból fogadjuk el, hanem haszonelvű szempontból. Ugyanis Európa előtt két út van. Az egyik a bezárkózás politikája, a másik a további nyitás politikája. De nézzük, hova is vezet ez a két út?

Az ipari alapú társadalmak kiépítésekor a bevándorlás kifejezetten gazdasági alapon szerveződött, tehát a bevándorlók megélhetési kényszerből vándoroltak át Európába és ez kedvezően hatott a befogadó országok gazdaságára. Munkaerőt biztosított számára. Miért volt Európának munkaerőre szüksége? A kereszténységet felváltó új vallás miatt, ami a gazdasági növekedés szolgálatába állította az összes erőforrást. Az elmélet az volt, hogy a szegénységet folyamatos fogyasztással lehet megállítani, ugyanis a folyamatos és egyre nagyobb mértékű fogyasztáshoz folyamatos, egyre nagyobb volumenű termelésre van

JEGYZET

szükség, ami tehát egyre nagyobb tömegeknek tud munkát, így jövedelmet, azaz megélhetést és gyarapodást biztosítani. Az államnak pedig adóbevételt, melyből az ellátórendszereit finanszírozhatja. Így lett az egyik alapvető keresztény jellemző, a mértékletesség, jótékony hatású kapzsisággá. Valóban, a folyamatos termelés és fogyasztás, tehát a kapzsiság erénnyé, de egyben kényszerré emelése megemelte az emberek életszínvonalát. Elvitathatatlan! Csakhogy a gazdaságilag fejlett régiók lakossága csökkenő lélekszámot mutat, míg a fejletlenebbek növekvőt. A gazdagabbak kevesebb utódot hoznak a világra, és az Anyaszentegyház minden tiltakozása ellenére az abortusz a szülőanya szabadságjogainak hangoztatása mellett törvényessé vált. Európa lakossága fogyásba és öregedésbe kezdett. Így jöhetett létre, hogy az egykor keresztény államok, mintegy kipótolva a munkaerő hiányát kapták a szegényebb országokból érkező, de éppen ezért jóval egészségesebb népszaporulattal bíró bevándorlók előtt. Németországba a törökök, Franciaországba az arabok, Angliába a pakisztániak bevándorlása teremtette meg a gazdasági egyensúlyt. Ma, amikor a nyugati civilizáció gazdasága és az itt élő emberek életszéllete még mindig mindent a gazdasági növekedésre alapoz, további migrációs kényszerben van a nagy ellátórendszerek biztosítása, mint a nyugdíj, az egészségügy finanszírozhatóságának érdekében. Ha azonban a növekedést csak a bevándorlás fenntartásával tudja biztosítani, az előrevetíti a népességváltozásból fakadó kultúraváltást. Európa társadalmát a pillanatnyi bevétel érdekében tovább globalizálja a gazdaságot, tehát elveszti civilizációs alapját. A népesedés jellegéből fakadóan pedig új civilizáció születik: az európai muszlim civilizáció. Ez tehát az egyik út.

A másik út szintén társadalmi krízist hordoz. Hiszen, ha Európa bezárja kapuit a bevándorlók előtt, társadalmát tovább öregszik, népessége tovább csökken, tehát eltartotti rétege tovább nő, miközben nem tudja a gazdasági növekedés kívánalmát kiszolgálni, vagyis belső bajai mellett még gazdasági erejét is elveszíti. Márpedig ha egy civilizáció az adott területen nem képes a dominanciáját biztosítani, az gyors hanyatlásnak indul, és esetleg el is veszik.

Mindkét út a nyugati civilizáció kisebbségbe kerülését, esetleg teljes elpusztulását jelenti.

Ez tehát a külső erőző.